

SLOVENC.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr
V administraciji prejemati velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo in ekspedicija v „Katoliški Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Oznaniła (inzerati) se sprejemajo in velja trispodna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 205.

V Ljubljani, v petek 9. septembra 1892.

Letnik XX.

Naprednjakom v pomoč.

Res je lepo v Slovencih, da se tako krasno širi znanstveno raziskavanje. Meji svetnim narodnim razumništvom imamo od sile mož. ki ves svoj čas uporabljajo samo v to in ki z nekako, dejal bi, brezozirno bistroumnostjo izumljajo najduhoviteje teorije. Najtežja vprašanja se z največjo lahkoto rešujejo, in če jim danes zastaviš pitanje, v kakšni zvezi je prvi slovenski katoliški shod z Bismarckom, ali krajski klerikalci z združeno Nemčijo, brž dobiš odgovor.

Vprašanje, odkod ta klerikalna svojat, je že samo ob sebi neizmerno težko. In vendar je rešeno, duhovito rešeno, in sicer že večkrat rešeno. Iz srca smo hvaležni veleblagorodnemu člankarju izvrstnega in svetovnega lista „Slovenskega Naroda“, da je tako klasično izvel svojo nalogo. Saj je pa tudi rešitev taka, da jej ni moči priti v okom. Knezoškof ljubljanski in tisti goriški prerok dr. Mahnič — ta dva in nobeden drugi. Ta dva sta tudi pravi pravcati prvi slovenski katoliški shod. Ta dva ukazujeta, terorizujeta, žugata in grozita; 1600 bitij moškega spola brez razuma in volje se pa moléé klanja in že naprej kriči: „živio, slava!“

Brez zamere sicer, toda priznavajoč vso duhovitost gospoda člankarja, usojamo so vendar opozarjati, da je te vrste rešitev že stara najmanj sedem let, todaj prav mistično število naših narodnih pesmij. „Sedem let so je čakali,“ namreč kake nove misli v tej zadevi, ali, žalibog, od nikoder je ni. Kak verski in politični parvenu sicer še nekoliko dá gradiva, toda osnovnega preobrata v tem velevažnem vprašanju le še ni dočakati, dasi so gospodje sicer vajeni mnogo hitreje izpreminjati svoja mnenja.

Sumiti sevéda ne smemo, natolcevatii tudi ne, ker smo do cela prepričani, da se sme sumničiti na Kranjskem jedino le mil. knezoškof in njegova duhovščina, in da se smejo le tem in njihovim prijateljem podtikati zlobni nameni. Vendar če bi sumnili v obče, sumničiti bi morda tako, da je v naprednem taboru preveč pozabljenosti in premalo idej, in če bi natolcevali, utegnili bi natolcevatii v tem smislu, da zaupa gosp. člankar „Slovenskega Naroda“ poleg svojih in svojega lista zaslug v neumnost svojih čitateljev.

Toda šum in natolcevanje strani! Saj moramo povsod rabiti tisto univerzalno sredstvo, ki v skrajni sili tudi židovskemu šornalizmu služi, sredstvo namreč „krščanske ljubezni“. Zato pa tudi kolegijalno blagohotno po skromnih svojih močéh hitimo na pomoč svojim naprednim kolegam, da jim tudi mi vsaj nekoliko pomoremo pri njih težavnem poslu. Morebitno pomanjkanje idej, morebitna pozabljenost in — morda še kaka druga morebitna bolezen je uprav sedaj po prvem katoliškem shodu — kočljiva stvar. Zato postrežemo radi, kolikor moremo, in donášamo, nekaj jako rabljivih mislij napredne stranke za naše dni. Sevéda so te misli nekam drugačne v svojem temelju, nego se rabijo sedaj, toda doslednost tako ni glavna stvar, marveč glavna stvar je le svetno narodno razumništvó in tisti, ki hodijo za njim.

Tedaj odkod klerikalci? „Slov. Narod“ z dne 7. septembra t. l. pravi tako-le:

Shod je bil le shod neke nove, od ljubljanskega knezoškofa zasnovane in z vso silo vkupe držane, od idej „Rimskega

Katolika“ živeče politične stranke, kajti na njem je bilo zbrano vse tisto, in po veliki večini samo tisto, kar — največ — mora (pomislimo le, da je bil navzočen velik in odločilen del krajske duhovščine!) pristajati na imenovano stranko, a niso se zavestno shoda udeležile naše stare, v narodu vkoreninjene narodne stranke, na katere pristaja po vsej naši domovini slovensko posvetno razumništvó, a tudi izven Krajske z malimi izjemami narodna duhovščina.

In to je gotovo — nekaj. Knjižica „Slovenski in državni zbor leta 1873 in 1874“ z geslom: „Vse za narod, svobodo in omiko“, natisnena v Ljubljani v „Narodni Tiskarni“ 1874 in založena po dr. J. Vošnjaku pa piše prav o tej stvari to-le:

„Bili ste dve stranki na Slovenskem: narodna in protinardna (nemškutarska in lahonska).

O verskih stvareh nij bilo govora, kajti katoliška vera je pri Slovencih od nekaj vkoreninjena in veri od nobene strani ni pretila nevarnost. V nevarnosti smo pa, da izgubimo vsled stoletnega potujčevanja po šolah in uradih svojo slovensko narodnost in da poneha biti samostalni narod.

Tako smo bili složni in edini do poslednjih let.

A zgodila se je čudna sprememba, ne samo pri nas Slovencih, ampak po celem katoliškem svetu, sprememba, katera je zakrivila v katoliški cerkvi hude razpore in rodila novo politično, tako imenovano klerikalno stranko in tudi pri nas Slovencih.

Papež je namreč sklical leta 1869 vse višje duhovnike, kardinale, nadškofe in škofe v Rim k cerkvenemu zboru in ta zbor je po napeljevanju in pritiskanju Jezuitov sklenil 18. julija 1870 novo versko načelo ali dogma, da je papež nezmožen, da morajo tedaj vsi katoličani njemu slepo ubogati v vsem, kar on (papež) zaukaže, če prav v posvetnih rečeh, vere se ne dotikajočih. Proti tej prenapredbi katoliške vere so se ostro ustavljali nadškofje in škofje iz Avstro-Ogerskega, med njimi posebno prevzvišeni škof Josip Jurij Strossmayer iz Djakovara na Hrvatskem in kardinala Ravšer z Dunaja in knez Švarcenberg iz Prage, potem vsi nemški in francoski škofje. A na cerkvenem zboru so imeli večino privrženci zvitih jezuitov, italijanski škofje, kjer je skoraj v vsakem mestecu kaki škof nastavljen in novi dogma je bil sprejet.

Ko je bilo to novo versko načelo razglašeno, udati so se morali tudi oni duhovni, kateri so bili poprej proti njemu se izrekli, samo nekateri duhovniki in nekaj posvetnih katoličanov je izstopilo iz katoliške cerkve, ker po njihovem mnenju je dogma ali uk od papeževe nezmotnosti staro katoliško vero bistveno spremenil.

Mi se tukaj ne vtikamo v to notranjo stvar katoliške cerkve, nam je le za posvetne politične nasledke te verske spremembe.

Odkar je dogma papeževe nezmotnosti razglašen, nastal je povsod, ali se saj silno povečal razpor med cerkvenimi in državnimi oblastmi. Višji duhovniki in z njimi so morali potegniti s časom tudi nižji, niso hoteli posvetne oblasti priznati nobene pravice, da bi ona smela urediti vnanje razmere med cerkvi in državo. Gledali so le Rim, ubogati le poveljem, katera so se jim dajala iz Rima, pri tem pa so pozabili, da so tudi oni udje

države, da so sinovi naroda, iz katerega so se rodili, da bi tedaj morali skupno z vsemi stanovii delati za blagor dežele in naroda. Nameravali so, da bi si pridobili popolno oblast nad deželami in nad ljudstvi.

Povsod so začeli nekateri prenapeti duhovniki pridigovati in ljudstvo strašiti, da je „vera v nevarnosti“ in javno in skrivno so rovali proti postavam, katere so se od državnih oblastnij dale, bodisi, da se šolski poduk povspešuje, bodisi za uredbo razmer med cerkvi in državo.

To se je zgodilo na Nemškem, Italijanskem, Francoskem, Španjskem, v Svici, posebno pa v naši Avstriji; politična stranka pa, katera dela po teh jezuitskih načelih, imenuje se klerikalna, po grški besedi: klerus, katera znači duhovenstvo, ker so posebno nekateri gospodstva-željni duhovniki voditelji te stranke.

Nasproti so posvetni katoličani, a tudi nekateri mirnomisleči rodoljubni duhovniki, začeli se ustavljati nakanom klerikalne stranke, ker so spoznali, da ona pod krinko „vere“ išče le gospodstva nad ljudstvom in državo in namesto svetih ima le posvetne namene, povečati si svojo moč in oblast.

Ta klerikalni nasprotna politična stranka imenuje se svobodomiselna, napredna ali liberalna (od latinske besede libertas: svoboda), ker se poteguje za svobodno razvijanje, pobjelšek in napredek narodov.

Klerikalci bi radi odpravili ustavo, po kateri ima ljudstvo pravico, svoj glas oddati, in po svojih poslancih sklepati zastran vsakojakih postav, naloženja in prenapredbe davkov itd.

Cesar je namreč do leta 1860 absolutno ali samovlastno vladal. Tačas pa je iz svoje proste volje izrekel, da hoče odslej deliti svojo oblast z ljudstvom. Tako vladanje, kjer vladar in ljudstvo skupaj dajeta postave, imenuje se ustavno (konstitucionalno), in pogodba med cesarjem in ljudstvom, po kateri se godi to vladanje, zove se ustava (konstitucija). Nasproti je vladanje absolutno, če ljudstvo pri postavodaji nema ničesar govoriti in je samo za to, da davke plačuje in vojake daje.

Klerikalcem bi taka absolutna vlada povšeč bila, ker upajo potem imeti veliko moč na vladarja.

Liberalci ali naprednjaci pa so veselji, da so si narodi vendar enkrat pridobili te imenitne pravice, da nismo več sužnji, ampak svobodni državljani ter se brez dovoljenja naših izvoljenih poslancev ne sme nobena postava dajati ali prenaprediti, noben davek naložiti in niti ne eden mož več v vojake vzeti ali tam dalje časa obdržati, kakor je skleneno v poslanskih zborih.

Klerikalci bi radi ljudsko šolo imeli popolnem v svoji oblasti. Zato kričé, da je nova šola „brezverna“ in šuntajo proti šolskim postavam in učiteljem, kakor da bi otroke brezverne delali. A ljudstvo je dovolj pametno, da sprevidi, kam meri to šuntanje; ljudstvo dobro vé, da se tudi v novih šolah morajo otroci učiti krščanskega nauka in krščanskega vedenja ter da ima katehet nalogo, krščanski nauk učiti, kakor nekaj. Ko bi klerikalci imeli šolo zapovedovati, potem bi že skrbeli, da ostane ljudstvo nevedno; z nevedneži bi lahko delali in gospodovali po svoji volji.

Naprednjaci pa želé, da se širi vednost in poduk med ljudstvom; kajti le, kdor se v mla-

dosti marljivo uči in kaj zna, si lahko naprej pomagata po svetu.

Zlasti klerikalci vpijejo, da je nova šola draga. Ako so res zdaj iz početka, ker je treba dosti novih šol napraviti, stroški malo večji, bodo se s časoma obilno povrnili po večji vednosti ljudstva. Neki učeni mož pravi, da je nevednost najdražja stvar v deželi in ta izrek je popolnem resničen. Poglejmo v dežele, kjer imajo dobre ljudske šole, kakor na Angleškem, Nemškem, Francoskem, v Švici, na Češkem, kako bogate so te dežele, nasproti pa kaka revna ljudstva so tam, kjer imajo malo in slabih ljudskih šol, postavimo na Turškem, Ogerskem in Poljskem.

Z eno besedo: klerikalna stranka hoče imeti ljudstvo nevedno in sužnjo, tedaj revno in siromašno, napredna stranka pa želi napredek ljudstva v materialnem in duševnem oziru, torej njegovo večje blagostanje.

Kakor drugod, je tudi pri nas Slovencih se napravila klerikalna stranka ter se odcepila od poprej edine narodne stranke. Slovenski klerikalci so se držali nemških klerikalcev in zahtevali, da bi vsi Slovenci se udali njihovim poveljem. Naravno, da so temu se ustavljali posvetni svobodomiselniki Slovenci, ker so sprevideli, kakšne za ljudstvo škodljive namene ima klerikalna stranka.

Klerikalci so sedaj zakrivili razpor med Slovenci, oni so vtikali „vero“ med politiko, kamor ne gre; in slovenska narodno-napredna stranka dopolnjuje le svojo dolžnost, da odkriva njihove nakane in se v bran postavlja ljudem, kateri bi končno zatrli ustavne pravice in napredek narodov, ter zopet vpeljati sužnjost.

In to je tudi — nekaj!

Tedaj sicer ni bilo še dr. Mahničar niti prevz. knezoškofa ljubljanskega dr. Jak. Missie, a nekaj je bilo: ljudje, ki so takrat dr. Vošnjakove knjižice genijalnim razpravam verovali, kakor tudi dandanes ne manjka svetnega narodnega razumništva, ki verojame sedem let mladi teoriji o dr. Mahničar in mil. ljubljanskega knezoškofu. Pa pravijo, da vere manjka; reči bi morali narobe, da je je le preveč in da v resnici ni budalosti, katera bi ne imela svojih vernikov.

Družba sv. Cirila in Metoda.

Govor g. dr. Ivana Šušteršiča v šolskem odseku I. slov. katol. shoda dne 30. avgusta t. l.

I.

Slavni zbor!

Vsi smo jedini v tem, da so pravila družbe sv. Cirila in Metoda dobra, da je tedaj podlaga, na kateri je navedena družba zasnovana, zdrava. V tem oziru ne more dvoma biti in konstatujem, da temu tudi danes nihče ne oporeka.

A nekaj družega, čestita gospoda, je pomisleka vredno, nekaj družega nas navdaja s skrbjo in nezaupanjem. Pravila društva sama na sebi še niso merodajna. Pravila sama na sebi so mrtve črke. Življenje dajejo vsaki človeški napravi, vsakemu društvu še-le osebe, v kojih rokah je vodstvo dotične naprave. Ozrimo se le na avstrijske univerze. Vse so zasnovane na katoliški podlagi in danes — se ravno na univerzah in z univerz razširjajo veri sovražni nauki. Na avstrijskih univerzah danes predavajo večinomoma profesorji, ki naravnost tajé verske resnice! Tako so postale avstrijske univerze v kljub svojim prvotnim pravilom najnevarnejša orodja liberalstva in na njih se šolajo najhujši sovražniki naše sv. katoliške vere.

Sličnega se bojimo pri družbi sv. Cirila in Metoda. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda sestavljeno je tako, da ima v njem slovensko liberalstvo velik vpliv. In bojimo se, kar nas je katoliško mislečih slovenskih mož, da bi ta nevarni vpliv ne zrastel tako, da bi postal odločilen. Bojimo se, da bi potem utegnila družba sv. Cirila in Metoda, v nasprotstvu s svojimi pravili, postati mogočno in nevarno orožje v rokah slovenskega liberalizma. Bojimo se, da bi to, v svojem bistvu katoliško napravo, ne porabil nekoč slovenski liberalizem kot orožje zoper sveto našo katoliško vero! To je ono, kar nas katoličane navdaja s skrbjo in nezaupanjem za prihodnost. Priznavam, da se v družbi — izvzemši nekatere po dr. Pavlici navedene malenkosti — do sedaj ni nič napačnega zgodilo in da je družbino delo-

vanje doslej vse hvale vredno. A prihodnost nam dela skrbi, ker vidimo v vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda deloma može, do katerih ne more in ne sme noben pravi katoličan imeti zaupanja. Da je temu res tako, hočem odkritosrčno pojasniti. Nikar ne hodimo, kakor mačka okolu vrele kaše. Govorimo odkrito, kajti glavni namen katoliškemu shodu je, napraviti jasnost v vsakem oziru! Doli s krinko in brezobzirno z resnico na dan!

Podpredsednik družbe sv. Cirila in Metoda je gosp. Luka Svetec, jeden najzmernejših izmed naprednjakov. Poglejmo si nekoliko načela tega moža.

Ko se je pripravljali odbor I. slovenskega katoliškega shoda bavil z vprašanjem katoliškega učiteljišča ali semenišča, obrnil se je do vodstva družbe sv. Cirila in Metoda z vprašanjem, ali hoče to idejo podpirati. Vodstvo odgovorilo je pritrdilno in izjavilo, da je pripravljeno, odposlati posebnega govornika, ki naj bi zagovarjal navedeno idejo na prvem slovenskem katoliškem shodu.

Pripravljali odbor je izjavil na to vodstvu družbi sv. Cirila in Metoda, da je pripravljen, pogajati se z vodstvom zaradi posebnega govornika. Vodstvo je odgovorilo, da se mu ne zdi nikdo tako pripraven, zastopati vsestranski idejo katoliškega učiteljišča ali semenišča, kakor gosp. Luka Svetec. Pripravljali odbor je pozdravil to ime z veseljem. Spominjali smo se lepih besed, katere je govoril g. Luka Svetec pri odprtem grobu rajkega dr. Janeza Bleiweisa, ko je koncem svojega govora ginjeno vskliknil: „Počivaj v miru, dragi Janez. Zapustil si nas, a mi ostanemo vedno zvesti tvojemu gèslu: „Vse za vero, dom, cesarja“ Res, lepe besede, a žalibog, da so bile to le besede!

Pripravljali odbor povabil je g. Luko Svetca v svojo sredino, da bi razvil svoje misli. Gospod Svetec je res prišel, a tu je jel razvijati take nazore, da smo bili vsi kar osupnjeni.

Glavni stavek njegovih razmotrivanj je bil: „Vera ni na dnevnem redu!“ Da, gospoda, če vera ni na dnevnem redu, čemu smo pa danes skupaj prišli? Potem naš zbor nima pomena; potem pojdemo domov. Kaj pa je na dnevnem redu katoliškega shoda, če ne vera?!

A gospod Svetec povedal je še več. Rekel je: „Moja gospoda, tok zgodovine je tak, da se dandanes vse klanja narodnosti. Tudi vera se dandanes klanja narodnosti!“

Take nazore razkril nam je torej gosp. Luka Svetec in ni čuda, da je pripravljali odbor enoglasno sklenil, zahvaliti se za slavnostni govor g. Svetca. Če bi bil pripravljali odbor na take izjave sprejel g. Svetca kot slavnostnega govornika, bil bi bil sam sebi v obraz! Kajti o slavnostnih govornikih niti dvoma ne sme biti, da stojé brez-pogojno v zasebnem in javnem življenju na stališču sv. katoliške vere! Opozarjal pa je pripravljali odbor g. Svetca, da mu je svobodno razvijati svoje nazore v odsekih.

Tako je torej govoril mož, ki velja za tako zmernega mej našimi naprednjaki, da ga nekateri celo imenujejo „klerikalca“, mož, katerega je nekoč konservativec imenoval „kristalizovano slovensko pamet!“ In ta mož, gospoda, ima kot podpredsednik jako odličen vpliv v vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda.

Pravijo sicer, da je ta in oni v zasebnem življenju dober katolik. Dobro! A to še ne zadostuje. Pravi katoličan je v zasebnem in javnem življenju jedni in isti, povsodi mu je in mu mora biti vera glavni smoter, povsodi mu je vera v prvi vrsti na dnevnem redu. Kaj pomaga, če doma v sobici pred Kristusom klečim, če pa ga v javnem življenju kot svojega gospoda ne priznavam! Kristus je naš gospod v zasebnem in javnem življenju in njemu bodemo nekaj za vse svoje življenje, zasebno in javno, odgovor dajali!

Gosp. Svetec razvil nam je sam svoje nazore, kojih noben pravi katolik ne more podpisati. In ta mož, kakor rečeno, ima jako važen vpliv v vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda. Lahko si mislite, kakšne nazore imajo šele drugi napredni člani družbinega vodstva, ki niso tako „klerikalni“, kakor gospod Svetec. Jeden član vodstva, ki velja v vodstvu „za vrlega narodnjaka“, je n. pr. kot deželni poslanec demonstrativno zapustil dvorano deželnega zbora, ko je bilo glasovanje za resolucijo o verski šoli! —

Ni čuda tedaj, da katoliški Slovenci pravega zaupanja do vodstva družbe sv. Cirila in Metoda imeti ne moremo in da tedaj tudi družbe na katoliškem shodu brez-pogojno, taka, kakoršna je, t. j. s sedanjim vodstvom, priporočati ne moremo in tudi ne smemo, ker gojimo opravičeno skrb, da bi družba ne postala nekaj liberalno orožje. Izraziti hočemo svoje nezaupanje nekaterim sedanjim članom družbinega vodstva.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda naj tedaj gleda, da se preje ko mogoče preosnuje. To storiti mu je tem laglje, ker sme prepričano biti, da bodo tisti možje, ki se imenujejo narodno-napredni in ki so liberalci, kmalu osamljeni ostali, ker že zdavnaj ne vživajo več zaupanja slovenskega ljudstva.

Če bode vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda prišlo v prave roke, potem bomo družbo na drugem slovenskem katoliškem shodu navdušeno pozdravljali; potem bomo navdušeno za družbo agitovali po celi deželi in prepričan sem, da se bode po cerkvah nabiralo zajjo in da bode tudi krajcar uboge vdove šel za blage namene družbe sv. Cirila in Metoda! A družba sv. Cirila in Metoda mora biti pred vsem v pravem pomenu besede katoliška! (Burno, dolgotrajno odobravanje in ploskanje.)

Na adresu gospoda Luke Svetca!

V „Slov. Narodu“ z dne 7. t. m. objavlja se pismo g. Luke Svetca, v katerem se trdi, da se uzroki, koje je navajal g. dr. Šušteršič v šolskem odseku I. slov. kat. shoda za to, da se gosp. Luka Svetec ni vsprejel kot slavnostni govornik, ne vjemajo popolnoma z resnico.

Temu nasproti se sklicujemo najpreje na avtentično besedilo dr. Šušteršičevega govora, kojega objavljamo na uvodnem mestu — in na pojasnilo v našem listu z dne 5. septembra, v kojem smo svoje dotično poročilo z dne 3. septembra tako popravili, da je gosp. dr. Šušteršič rekel, da je gosp. Luka Svetec v pripravljalnem odboru izjavil: „Vera ni na dnevnem redu. Tok zgodovine je tak, da se dandanes vse mora klanjati narodnosti. Tudi vera se klanja dandanes narodnosti.“

Da je g. Luka Svetec resnično v pripravljalnem odboru to izjavil, pripravljani smo vsak trenutek spričami dokazati. Če tedaj gosp. Svetec te izjave taji, se njegove navedbe ne vjemajo z resnico.

Te njegove izjave in nič družega so pa bile vzrok, da se g. Luka Svetec od pripravljalnega odbora ni sprejel kot slavnostni govornik na prvem slovenskem katoliškem shodu.

Uzroki, koje je navajal gospod dr. Šušteršič, vjemajo se tedaj popolnoma in doslovno z golo resnico! Toliko za danes o pismu g. Svetca, s kojim se bavimo morebiti v drugem obziru še pozneje!

o kmetijstvu.

Govoril na I. slovenskem katoliškem shodu gospod Fr. Povše.

Prevzvišena gospoda knezoškofa, mnogočastiti zborovalci!

Ko se je nedavno vršil v Lincu veliki avstrijski katoliški shod, vprašala je v strupenem članku dunajska „Neue Freie Presse“, kako da pridejo zgolj materialna vprašanja v razgovor na katol. shodu, ki bi pač moral le o veri razpravljati. Ta frama-sonski list ni mogel prikriti svoje jeze, da se katoličani tudi posvetujejo, kako vrediti človeško družbo in kako zboljšati blagostanje raznih delavnih stanov. Tako bi smel morda tudi kdo vprašati, zakaj se tudi naš slovenski katoliški shod bavi s kmetiskim vprašanjem. Bodi takemu kratek odgovor. Kakor se je prirsčno ljubljena mila slovenska govornica najbolje ohranila v kmetiskih hišah, ko se je jela košatiti tujščina po palačah, mestih in trgih, in smo vsi rodoljubi skrbeli, da se ta temelj našemu narodnemu bitju in obstanku ohrani čvrst, tako hočemo tudi z verskega ozira skrbeti, da se okrepi in ohrani ta častitljivi stan, h kojemu pripada ogromna večina vsega našega naroda in iz kojega so izhajali najčastitljivejši naši narodni prvoboritelji.

(Dalje v prilogi.)

Ko se je jela kazati tu in tam neka mlačnost za prekrasno svetinjo, ki je vedno osrečevala mili naš rod, to je za katoliško vero, ohranil je kmetski ljud za njo iskreno udanost in ljubezen. Buči vihar po širnem svetu, vihar, ki grozi podreti red v človeški družbi, vihar, ki skuša ljudstvu izpodkopati zaupanje in vero v večnega dobrotljivega Stvarnika in nebškega Očeta. Na eni strani framasonstvo, na drugi rudeči socijalni demokratizem, oba brezbožna! In prav zaradi tega, ker ljubimo kot rodoljubi slovenski kmetski ljud, hočemo in moremo ohraniti ta stan, ki je in bo najzvestejše zavetišče za našo milo govornico in sveto vero.

Naš kmetski stan je v žalostnem položaju. Odkod to, kaj je vzrok temu? Ko se je leta 1848 odpravila tlaka in desetina in je postal kmet prosti lastnik zemlje, upati je bilo, da napočijo za kmeta zlati časi. A ni se vse tako zgodilo. Liberalni duh časa podil se je le za ideali in vravnaval postave po kopitu, ki je v prvi vrsti služil le mogoteem, kapitalistom v prid. In res postala je iz te svobode prava sužnjost: kmetov napram kapitalistom.

In kdo more tajiti, da ni ta hujša od prejšnje! Svobodnjaki obečali so napravili kmeta samostojnega lastnika, a postal je siromak, ki meji že na ubožstvo in mnogo jih že zapada v popolni propad. Liberalizem je skušal doseči nov družbinski red, provzročil pa s svojimi postavami, da se ruši red v človeški družbi. V sled novih liberalnih postav je mogel vsakateri posestnik razkosaviti svoje posestvo, nastali so tako nebrojni mali kočarji, zginil pa marsikateri krečki kmetski dom. S tem pa ne trpi škode le kmetska rodbina, ampak tudi občinstvo sploh. Kolikor bolj zginjajo krečki kmetski domovi, v tej razmeri pa narašča število malih kočarjev in toliko večja bremena mora nositi občina za oskrbovanje občinskih ubožcev.

Postava dovoljuje slehernemu, da se sme in more zadolžiti, kolikor mu drago in kolikor si upa dobiti. In res priklatil se je kapitalizem, ki je ponujal in celo vsiljeval svobodnim (?) kmetom denar na posojilo, seveda proti visokim obrestim, in liberalna postava je zopet dopuščala, da so smeli upniki pobirati tudi 10 in več procentov. Še le, ko je razrušil se sistem liberalnega ministerstva, proglašil je nov državni zbor, v katerem so priborili večino bolj konservativni možje, toliko potrebno postavili proti grdemu, nekrščanskemu oderuštju, ki je, kakor prava pijavka, popil mnogo krvi iz žuljavih kmetskih rok. Gorje onemu, ki je zapadel tem pijavkam, zgubljeno je njegovo imetje! Ta svoboda ni bila v srečo kmetskemu stanu, pač pa v veliko revno, kajti zadolženje kmetskega posestva v naši državi je naraslo tako grozno, da se je bati, da tudi pri nas nastopi čas, kakor na Angleškem, kjer so sedaj le veliki posestniki in njih najemniki; srednji nekdanji kmetski stan je zginil, ker svobodne postave so jim dopuščale zadolžiti se, kapitalizem pa se mu je laskal in ga tudi spravil v svojo oblast. Najemnik obdeluje sedaj kapitalistu zemljo, kojo so posedovali njih pradedje!

Pač bridka osoda in prava ironija na toliko hvalisano svobodo!

In žal, da je zadolženje naraslo tako grozno, da mora pravi domoljub ustrašiti se, ko sliši, da znašajo le vknjiženi zemljiški dolgovi v Avstriji že tri milijarde, to je 3000 milijonov goldinarjev! In uradni statistični zapisniki kažejo leto za leto vedno večje število dolgov! Le v pretečenih 10 letih narasli so zemljiški dolgovi za 950 milijonov goldinarjev!

Ko se je l. 1870 prodalo 4666 kmetskih posestev, naraslo je število prodanih kmetij v poslednjih letih celo do 12000! Dokazano je, da so se v dobi zlate (?) svobode potrojili zemljiški dolgovi! Od teh dolgov pa treba plačevati obresti in skoro poldrugo sto milijonov goldinarjev morajo naši kmetovalci spraviti skupaj, da poravnajo obresti. Ako temu ogromnemu bremenu še prištejemo svoto zemljiških davkov, cesarskih, deželnih, okrajnih, občinskih, šolskih in drugih, kojih imen skoro ne vem vseh naštetih, ki znašajo tudi ogromno svoto, in sicer rednih 36 milijonov, priklad pa menda tudi ni veliko manj, pač hitro razvidno, da takih bremen ne more nositi naše kmetstvo, ker presegajo čisti dohodek zemljišč. Ne da se tajiti, da mnogo posestnikov živi ne iz dohodkov, ampak že iz kapitala kmetije. Dokler še dobi na up, visi, ko pa ne zmore več velikih obrestij, požene ga upnik s toliko mu ljubega doma,

prijeti mora potno palico ter iti na tuje s svojimi nedolžnimi otročiči! Duh časa, duh liberalizma je že tak, da ima za načelo: „močnejši zмага malega v borbi za obstanek,“ torej sleherni naj skuša, da zmagaja! Prav pagansko načelo! In žal, da nam je 19. stoletje napredka in svobode prineslo tudi v našo mogočno Avstrijo ta duh kapitalizma in duh talmudov stoji pri tkalnem stroju, da iz nitk krščanstva vbogemu ljudstvu naredi mrtvaško ogrinjalo!

Kedor hoče resno upreti se takim nakanam, komur je res pri sreju blagor in obstanek kmetskega ljudstva, ta mora na delo in ne strašiti se sicer res težavnega in trudapolnega dela. Z modrimi postavami bo moralo postavodajalstvo zabraniti nadaljno propadanje kmetskih domov in prav tako modre odredbe bodo morale pospešiti boljši razvoj gospodarstva, da bo v trdem boju za obstanek mogel tudi naš kmetovalec shajati in tekrovati v svetovni trgovini. Pomagale bodo boljše postave, kakor pravična domovinska postava, ker sedanja prehudo tare kmetske občine; poselski red mora premeniti se v prid gospodarjem, katerim se pripeti kaj pogostoma, da v največjem delu sami ostanejo in nehvaležni posli, ki so se že zimo pri njem preživili, odrinejo v tovarne in mesta, kjer se upajo boljše in svobodnejše živeti. Naj se od vlade predložena davčna reforma pravično izvrši v olajšanje bremen revnim ljudem.

Toda vsi ti naporji bodo le deloma pomagali; kedor hoče ozdraviti bolnika, mora odpraviti bolezen s korenino vred. In prav imajo najslavniši ljudski ekonomski kakor Roseher, Preser, baron Vogelsang, mož, kojega ime mora vsakteri katoličan spoštljivo imenovati, ki trdi, da najhujša rana na telesu bolehaločega kmetskega stanu je prehudo zadolženje. To preogromno breme mora polagoma odpraviti se in dal Bog, da se posreči sedanjemu kmetskiemu ministru grofu Falkenhaynu izvesti načrt za razbremenjenje kmetskih posestev ogromnih zemljiških dolgov. Trd boj bo, ker komaj je v državnem zboru kmetski minister v glavnih potezah izrekel se, kako misli izvršiti razbremenjenje, že so liberalci ugovarjali, da bi država rešila kmetski stan velikih dolgov. Razbremenjenje pa ne bo vršila vlada oziroma država, ampak izvršiti se ima iz lastnih možij kmetskih posestev, država le nadzoruje celo delo in prevzame v poslednji vrsti tudi garancijo za celo podjetje. Kmetijski kredita potrebni posestniki imajo združiti se v okrajne zadruge, ki so združene v deželne in vse deželne pa v vrhovno državno zadruge v namen vravnave kmetskega kredita. Te zadruge imajo postavno pravico izdajati zemljiške zadolžnice, iz katerih skupila okrajne oziroma deželne zadruge delé posojila posestnikom, oziroma odkupijo sedanja visokoobrestna posojila, tako, da bo po potem olajšan vsaj en del hudega bremena, katero morajo posestva nositi za obrestovanje. Če se posreči le dva odstotka na obrestih znižati, znašalo bi to nad 30 milijonov glđ. na leto, torej skoro toliko, kolikor znašajo redni zemljiški davki.

Te zadruge pa bodo imele tudi pravico kupiti one kmetije, katere bodo prišle na kant, in s tem bo zabranjeno, da ne bodo kmetski domi prodani za slepo ceno. Ako dotičnik ni sam kriv propada, pustila mu bo zadruška dom v najemu, in ako bo plačeval najemščino, obstal bo lahko rod za rod na kmetiji in polagoma z odplačili zopet postal lastnik zemlje. Koliko bridkih solz bo pač prihranjenih, koliko manj reve in bede! Da se bodo take zemljiške zadolžnice lahko spečale v denar, ni dvomiti, ker za nje bodo garantovale okrajne in deželne zadruge in v poslednji vrsti tudi država. In da ima najštevilnejši, pa tudi za državo najvažniši kmetski stan pravico do podpore od države, je pač opravčeno. Sij je država leta 1873. po nesrečnem krachu podelala 80 milijonov glđ. državne podpore za polomljene akcijske družbe in prav v minolem zasedanju drž. zbora je vlada z vsem svojim vplivom skrbela za to, da so parobrodne trgovinske družbe dobile ogromne svote v podporo.

Kakor se je l. 1848. skušalo oprostiti kmetske posestnike velikih zemljiških gospodov, tako se mora sedaj delati za oproščanje kmetskega posestva napram velikemu kapitalu. Veliko razbremenjenje pa mora meriti na to, da se končno res tudi dožene in zopet okrepi resnično samostojni kmetski stan. Zato bo treba misliti na sicer mala pa redna amortizacijska odplačila in ob enem pa bo morala po-

sebna postava zabranjevati nova zadolženja čez gotovo mero cenitvene vrednosti posestva.

Pišlo mi odmerjeni čas ne dopušča mi obširneje o tem govoriti. Trditi smem, da le tako se dá pomagati kmetijstvu zopet na noge, le tako bo mogoče zabraniti velik polom, ki preti in na katerega že preže socijalni demokratje, ki komaj čakajo, da se zruši največji pa tudi najboljši temelj države.

Mi pa, ki ljubimo svoj rod in naše kmetsko ljudstvo, hočemo vse moči zastaviti, da se obrani in vtrdi ta za državo in za našo domovino toliko važni stan. Ohranimo ta dragoceni rezervni zaklad naše narodne bodočnosti! Kmetstvo je korenina narodnega drevesa, katero ni izgubljeno toliko časa, dokler ostane korenina zdrava. Veje, perje in cvetje, celo deblo more usahniti, pa zopet pognati, če je korenina čvrsta. A ko tudi to ogloda črv in ona usahne, zaman je upanje, da bi drevo zopet ozelelo. Naj bi si to resnico zapomnili nasprotniki tega stanu, morda bodo spoznali, kolike važnosti je prav ta stan za celo državo, za ves človeški družbinski rod. Naj pa tudi vlada vse stori za ohranitev tega stanu, da bode država mogočna in kmetski stan v njej srečen in zadovoljen.

Toda vsi naporji bodo še-le potem res vspešni, ko bode vse slojeve človeške družbe prešinjala prava krščanska čednost. Zato naj bodo zopet lepe, nekdanje čednosti, to je pridnost, varčnost, zvestoba in prava bogaboječnost, splošno razširjene med kmetskim ljudstvom, ker trajne sreče ni pričakovati, ako ne sloni ves človeški rod na edino pravi verski podlagi. Država pa, ki bo slonela na edino pravi trdni krščanski podlagi, sicer ne bo ugajala borzijancem, spekulantom in oderuhom; zato pa bo čvrsta, ker slonela bo na zanesljivih stebrih, to je na zadovoljnih, delujočih svojih raznih stanovih.

Resni so časi za naš kmetski stan! Toda upati ne smemo in nočemo, ker še živi v našem kmetskem ljudstvu trdno zaupanje v sveti križ, nanj se hočemo ozirati in v njem iskati pomoči, in Bog tudi ne bo zapustil tega poštenega ljudstva, katero je tudi v sili in bedi v njega verovalo, v bridkih dnevih na Njega upalo in v bridkih solzah vedno Njega ljubalo. (Živahna pohvala mej govornom in ob sklepu je bila govorniku v priznanje.)

Pozdravni govor

msgr. dr. Gabrievičiča na prvem slovenskem katoliškem shodu.

Prevzvišena knezoškofa! — Veleblagorodna predsednika, deželni in zborovi! — Prečastita, visokorodna gospōda! — Veleslavni zbor!

Da morem tu nastopiti, zahvaliti se imam Nj. prevzvišenosti presvetlemu in prečastitemu knez nadškotu goriškemu in nadvladiki slavne ilirske pokrajine, višjepastirju na oni prvostolici, ki je slavna, ker prvorojena hči starodavne apostolske stolice oglejske, one stolice, kjer sta sedela prva apostola Slovencev, sv. Mohor in Fortunat, ki sta našim pradedom prižgala luč sv. vere ter s tem jim podala podlago in skrivnostno moč svojega narodnega obstanka.

Ker je Nj. prevzvišenost resnično zadržan v svojo globoko žalost, da se osebno udeleži prvega slovenskega katoliškega shoda, rečem v svojo globoko žalost, ker javno pripoznava velevažnost tega shoda, ki bo morda odločilen za našo bodočnost in naš obstanek, naklonili so meni častno nalogo, da v Njihovem imenu prinesem prvemu slovenskemu katoliškemu shodu Njihov najsrčnejši pozdrav in višjepastirski blagoslov.

Nj. prevzvišenosti je fizično nemogoče, osebno udeležiti se. Znanu Vam je, gospōda, da se je ponesrečil meseca julija, ko je birmoval v hribih. Očividni previdnosti božji moramo se zahvaliti, da se ni kaj žalostnejšega pripetilo, ker nevarnost je bila največja.

Vendar je bil prisiljen, da pretrga svoje težavno delovanje in se v Gorici opomore. Komaj se je za silo opomogel, podal se je zopet na težavno delo, da nadaljuje pretrgano obiskovanje, odkoder se je vrnil še le pretečeno soboto po noči, kjer ga čakajo druga zastana nujna dela. Zadržan je tedaj v resnici, ali dasi odsoten telesno, navzoč je v naši sredi s celim svojim za vse dobro plamtečim, plemenitim srcem.

S posebnim veseljem pozdravlja prvi slovenski katoliški shod. Taki shodi so dandanes ne le korisni, ampak nekako nenehno potrebni, da se pripomore

katoliškim načelom k zmagi v javnem življenju. On prosi Boga, da bi prešla ta vzvišena ideja tudi svoji pastirski skrbi izročeno ljudstvo. Zato podeljuje shodu svoj višjepastirski blagoslov, želeč, da bi shod donesel obilo sadu tudi njegovi vladikovini. Tako je pisal že v začetku pripravljalnemu odboru na došlo mu povabilo; tako naj zopet poudarjam pred slavnim zborom, naročil mi je že pred mesecem dnij, ko sem se poslovil, in odpotoval.

Vrh tega mi je Nj. prevzvišenost blagovolila poslati sledeči telegram: „Ker sem v resnici zadržan, izrekam določno in kategorično, da se vjemam tem potom popoln in strinjam najtesneje s svojim duhom. Sobratom, prevzvišenim knezoškofom Jak. Missio in z drugimi sobratškofi. — Vsegamogočni blagoslovi delovanje prvega slovenskega katoliškega shoda, da bodo vsi Slovenci, kakor enega jezika, tako enega srca v sv. veri in ljubezni.“

Iz tega voščila jasno odseva plemenita navdušenost Njegovega preblegega srca za sedanji prvi shod. Krajše pa krepkeje ni mogoče izraziti svoje vzajemnosti, ne milejše pokazati nujne naše potrebe, ne tehtnejše spominjati namena tega shoda ne srčneje pozdraviti ga. Jaz smatram prebrano voščilo nekako za oporoko metropolita ilirske cerkvene pokrajine prvemu slov. katol. shodu.

Njegova beseda je toliko važnejša in tehtnejša kolikor višje je Njegovo stališče, s katerega premostruje in občuti nujne potrebe sebi izročeni ovčic slovenskega in laškega rodu, katere oboje objema z enakim srcem in z enako pravico, da, s pravico-ljubnostjo najvestnejšo in, rekel bi, skrupolozno,

Kot zastopnik svojega prevzvišenega nadvladike morem slavnemu zboru tudi prinesiti najsrčnejši pozdrav in najglobljejša voščila Njegove slovenske duhovščine, ki je tako izvanredno nepričakovano mnogobrojno, tako častno zastopana pri tem shodu, one duhovščine, ki se stoječ na najbolj izpostavljeni meji od nekdanj tako hrabro in neumorno bojujejo za naše najdražje svetinje verske in narodne.

Kot zastopnik svojega vladike morem slavnemu zboru pozdraviti spoštljivo pa srčno v imenu vseh Slovencev na Goriškem, katerih nepričakovano mnogo je tukaj navzočih, onih Slovencev, ki ginejo spoštovanja in ljubezni do svojega višjega pastirja, onega ubogega sicer naroda, ki pa radodarno žrtvuje od svojega ubožstva za vsako mu sveto stvar, onega tako vernega naroda, kateremu tudi v sanjah ne pride v misel, da bi bilo mogoče živeti mu v drugi veri, kakor v krščansko-katoliški.

Veseli me še posebno, kar je znamenje naše vzajemnosti, da morem sporočiti slavnemu zboru najsrčnejši pozdrav vrlega glasila konservativne italijanske stranke na Goriškem, „L'Eco del Litorale“ in njegovega vredništva, v prvi vrsti preč. monsign. Alpida, z odkritosrčnim voščilom za najboljši prospeh sv. vere.

S tem bi bila končana moja naloga.

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 9. septembra.

Notranje dežele.

Češko. To je gotovo, da je najstari poslanec češkega veleposestva odložilo svoje mandate. Gotovo je pa tudi, da so to največ tisti poslanci, ki so še lani v klubu bili za češkonemško spravo. Zakaj so odstopili, tega neso sami naravnost povedali, ali vendar se po razmerah more soditi, da so to storili zaradi premenjenih političnih odnošajev. Grof Kinsky sicer zatrjuje, da je on mandat odložil le zaradi slabega zdravja. Pa tudi drugi poslanci so svoj korak utemeljili s slabim zdravjem. Vsekako bi pa bilo čudno, da bi najstari poslanec zmernejše frakcije češkega veleposestva nakrat se tako zdravje shujšalo. Zatorej tudi mi rabi tistim verjemanju, ki govori o političnih povodih. Tudi češki listi že spoznavajo, da je stvar večjega pomena, in že pišejo o tem, da je mogoče, da se razpusti v kratkem deželni zbor. Tašfejja svarje pred tem korakom, ker s tem bi dobil v češkem deželnem zboru večino, ki bi bila za dunajske punktacije ali bi v državnem zboru češke veleposestnike spravil v opozicijo. Kakor se kaže, bližamo se času, ko se bode položaj pojasnil na jedno ali na drugo stran in dopolnilne volitve za češki deželni zbor bodo pospešile razvoj stvari.

Ceški Nemci. V Liberci so letos posebno slovesno slavili obletnico nemške zmage pri Sedanu. Prade je pri tej priliki marsikaj razkril, kar ni prav drugim previdnejšim nemškim politikom. Govoril je, da se mora popolniti avstrijsko nemška zveza. Ko bi se njegove želje uresničile, bi pač Avstrija postala pokrajina Velike Nemčije. Posebno preodkrito-

srčne besede ne ugajajo vladnim krogom, ki so sedaj posebno vneti za češke Nemce. Vladna „Presse“ je hitro objavila neki dopis iz Liberce, skovan najbrže v vredništvu tega lista, v katerem se zagotavlja, da je Prade izražal le svoje lastno mnenje, vsi drugi Nemci na Češkem pa družega ne želijo, nego da se izvedejo dunajske punktacije. Sveda je ta tolažba vladnega lista prazna, ker odobravanje Pradejevega govora in drugi dogodki na Češkem le prejasno dokazujejo, da ima ta mož več somišljenikov.

Moravsko. V sredi oktobra bodo moravski konservativci imeli velik shod. Kaj se prav za prav razume pod besedo „konservativci“, ne vemo, ali le Staročehi ali pa morda tudi nemški konservativni življi. Mi mislimo, da poslednji. Veselo bi bilo, ko bi se konservativci cele dežele sporazumeli o kakem skupnem programu. Dosedaj na Moravskem kakor na Koroškem nemškonservativne stranke ni bilo v deželi. Poslednji čas so se pa razmere nekoliko zboljšale. S snovanjem katoliških političnih društev so se začeli tudi Nemci, zlasti po kmetih, poprijemati konservativnih načel. To je tembolj veselo, ker je pričakovati, da se Moravska otrese sedanjega liberalnega gospodarstva, če na pozorišče stopi tudi nemška konservativna stranka. S konservativnimi Nemci bi se tudi Slovani lažje sporazumeli v narodnih stvareh, nego pa z nemškimi liberalci.

Dunaj. „Deutsche Zeitung“ jako vzdihuje, da je nemška liberalna stranka na Dunaju tako slabo organizovana, da bode v notranjem mestu najbrž izvoljen dr. Kronawetter, kateri v zbornici ne bode pristopil liberalni stranki. Mej liberalci je taka razcepjenost, da je protisemitom treba le vmes poseči, in zmagajo. Volitev je razpisana že na 10. dan oktobra, pa liberalna stranka še sedaj nima svojega kandidata. Vladna „Presse“ se tudi že boji protisemita in pozivlje liberalni volilni odbor, da naj se vzdrami iz svoje nedelavnosti. Protisemitski „Deutsches Volksblatt“ se pa norčuje, da si liberalci v okraju, ki je bil dosedaj njih domena, še dosej neso upali postaviti protikandidata Kronawetterju, če tudi je ta izjavil, da v zbornici z liberalci ne bode hodil. List le želi, da bi ta volitev pospešila razpad liberalne stranke, in tako pogladila protiliberalcem. Iz vseh glasov, liberalnih in pa drugih je pa jasno, da se liberalci niti v dunajskem notranjem mestu nič več prav varne ne čutijo.

Ogersko. Bivši ministerski predsednik ogerski je te dni v Komornu praznoval petindvajsetletnico, kar je kurator evangelsko-reformovane (protestantske) cerkve Protestantski škof Pap je pri tej priliki govoril hudo proti katoliški cerkvi. Posebno se je zagnjal v primasa, ker brani pravice katoliške cerkve pri vpisavanju in naznanjanju inoverških krstov. Poprej je le nižja duhovščina motila mir, ali sedaj se je pa knez primas postavil na čelo. V tem večjem strahu je protestantski škof, ker je na primasovi strani vsa gorenja zbornica. Prav lahko bi se pripetilo, da bi država se udala upornemu katoliškemu duhovenstvu. Potem je pa protestantski škof še zabavljal proti papežu, da je nasprotnik svobodi, napredku in civilizaciji. Ta govor je bil ako pretiran, da se je že Tiszi zdelo potrebno, zagovarjati katolike. Mi mislimo, da se ogerski katoliki ne bodo dali ostrašiti od tega škofa, temveč bodo odločneje branili pravice katoliške cerkve. Dali bodo Papu pač tudi primeren odgovor.

Vnanje države.

Nemčija. Vladna „Nordd. Allgem. Zeitung“ se je letos precej prijazno izrekla o katol. shodu v Mogunciji. Naglašala je posebno dober vpliv, ki ga imajo katoliški shodi zaradi tega, ker se na njih plemenitnik, meščan in duhovnik postavijo na jedno stališče. Posebno pa ta list naglašal, da se je letos tako lepo pokazala na tem shodu složnost nemških katolikov. Razni listi že več let napovedujejo razpad katoliškega centra, ali se vedno motijo. Mej katoliško in drugimi strankami je baš ta razloček, da so katoliki jedini, druge stranke pa ne. Poslednje bi se imele mnogo učiti od katoliškega centra. Jedinost katoliškega centra bode še vedno prišla v politiki v poštev. Liberalni listi iz tega sklepajo, da se vlada misli pred vsem opirati na konservativce in katoliški centrum, in že kričé ter opominjajo liberalce, naj bodo tudi jedini. Liberalce menda že pretresa strah pred versko šolo.

Rusija. Dvoboji so sicer v vseh vojskah na evropskem kontinentu bolj ali manj v navadi, toda zakonito pa vendar ta razvada nikjer ni dovoljena. V Rusiji pa bajé sedaj hočejo z gotovimi omejitvami naravnost dovoliti dvoboj. Poprej se namreč mora izreči o stvari častno sodišče. Če se sodišče izreče za dvoboj, bode se po dvoboju poročalo carju, kateri bode odločil, ali se vsa stvar potlačí ali pa izroči sodišču. Novi zakon bode veljal tudi za civilne uradnike. Samo privatne osebe se bodo za naprej v vsakem slučaju zaradi dvoboja kaznovale z ječo. Ko v drugih državah že premissljajo, da bi dvoboj odpravili, hočejo ga torej v Rusiji spraviti v navado. Vidi se, da imajo v Rusiji odločilno besedo jedino vojaki.

Zjedinjene države. Harrison se je izrekel, da bode prevzel kandidaturu za predsedništvo Zjedinjnih držav, in je razvil tudi že svoj program. On je za visoke varstvene carine, da se delavska mezda v Ameriki tako ne znižá, kakor je v Evropi. Od prostega kovanja srebrnega denarja on pričakuje

v narodno-gospodarskem oziru le dobre vspehe. Skrbel bode pa tudi za varnost države. Nakupil bode takih trgovskih ladij, ki se dajo porabiti tudi v vojni. Se nikdar — pravi predsednik — ni bila veljava Zjedinjnih držav v gospodarskem in političnem oziru tako velika, kakor je zdaj.

Srednja Amerika. Poročila iz Srednje in Južne Amerike vedo povedati o samih prekucijah in bojih. V Hondurasu tudi že dolgo ni nobenega reda. Koncem pretečenega tedna so vladne čete zmagale vstaje in vjele njih vodjo generala Nullo in osem njih privržencev. Generala bodo najbrž ustrelili. Ali pa bode s tem že vstaja končana, to se ne vé. Najbrž si bodo vstaji izbrali kacega družega generala za vodjo. Nezadovoljnih in po predsedništvu hrepenečih generalov v Srednji Ameriki nikdar ne zmanjka.

Izvirni dopisi.

Iz Prage, 8. sept. (O ustanovitvi češke korespondenčne pisarne.) Marljivemu čitatelju čeških novin je še v dobrem spominu češka persekucija za vlade Herbsta, Giskre, Schmerlinga, Auersperga in Lasserja in kako izlagana poročila, da, najperfidnejše zasakana so objavljali iz Češke in o čeških odnošajih nemške novine in one na Francoskem in Angleškem. Že tedaj so pomišljali češki rodoljubi, da se v Pragi ustanovi „dopisniška pisarna“, iz koje bi se v inostranstvo neprestano pošiljala spretna in resnična poročila o naporih avstrijskih Slovanov in v obče Čehov nasproti tendenčno pobarvanim, nam sovražnim poročilom nemških listov. Ta želja se tedaj, žal, ni uresničila.

Dan za dnevom imamo zdaj priliko motriti nadrobno obširno dopisovanje poročevalcev iz Avstrijske, osebito z Dunaja, v večje svetovne liste, n. pr. v „Times“, „Figaro“ i. dr. da ne govorimo o nemških listih, ker so povsem v rokah naših neprijateljev. Ogledimo si nekoliko ta poročila, kakeršna napominani listi objavljajo o Čehih. Pohajajo povsem iz enoistega, Čehom in Slovanom sovražnega vira. Uredništvo lista „Times“ ne vé, kaj se dogaja na Češkem, zato pa slepo vzprejema, kar se mu pošilja o Čehih, in ker so Čehi v enem oziru preveč nebržni, da bi tudi prijeli za pero in poročali o svojih odnošajih v inozemske liste, — prehité jih vselej tuji dopisniki s pravo opitjo spretnostjo in deželo češko blatjo — sicut erat in principio.

Toda Anglež je Anglež, je pol Nemca, in ne treba se torej čuditi, da bo vselej to manipulacijo prej pospeševal v korist Nemcev a ne Slovanov, o kojih misli, da so vsi brez razločka na strani Rusov, koji hoté angleške hlačarje zapoditi iz Azije v morje.

Nasprotno večje simpatije in prijateljstvo zdaj do Slovanov neguje Francoska, odkoder se je polagoma izcimila živa dotika s Češko. Z jedne strani je sličnost koristij Francoske z Rusko imela za posledico jako prijateljske odnošaje ne samo med obema, temveč med ostalimi Slovani. Po drugi strani je zopet lanska češka deželna jubilejska izložba nudila Francozom priliko, bolj poznavati Čeha. Gledé na zemljepisje in narodnopsno znanje odlikujejo se Francozi v naivnosti, da z baš otroško nevednostjo. Človek bi mislil, da bo vsaj Godard s svojimi baloni zanesel Francoze na višje stališče, nego so zdaj stali. Razun nekoliko smešnih površnih poročil o izložbi in o prisotnosti francoskih gymnastov v Pragi in vzajemno zopet naših „Sokolov“ na Francoskem, skrčila se je ta naša vzajemnost s francoskim narodom v — nič — zatem nas pa židovsko-nemška žurnalistika v svetovnih listih opravlja in grdi pred vsem svetom dalje, iz kojih potem crpa i ostala tujina. Slednja pa še dandanes verjame, kar se ji nalažejo taki dopisniki, t. j., da so Čehi doslej tisti poldivji Husiti, koji moré Nemce.

Najneumnejša poročila iz Avstrije ima povsem „Figaro“. Njega poročila so pa kar prevodi iz „N. Fr. Presse“, in videti je, da je dopisnik žid. Toda ni republikanski „Temp“ ne prináša z Dunaja mnogo boljnih poročil, t. j. o nas Slovanih pravičnejših. Naših listov doslej ni jeden ni še svetoven in iz umljivih vzrokov tudi postal ne bo; radi tega — pravi Čech — naj se pri nas ustanovi poročevalna pisarna, iz koje bi se pošiljale kratke brzojavke: kdo prav za prav pri nas na Češkem napada mirne občane, kdo razbija okna, kdo prepoveduje govoriti, propovedovati itd. v materinskem jeziku, in kdo v obče sklepa spravo s kameni, gorjačami, da i celó z revolverjem. Iz francoskih listov skoro povsem crpajo američanski, španski in laški listi. Kar tujina vé o nas, vé samo iz francoskih listov. Kaj neki bi to veljalo na leto, vzdržavati stalnega dopisnika vsaj za prve francoske

liste? S tem bi se zajelo židovskim in šuntarskim listom, ki trosijo o Čebih po svetu grde izmišljotine.

Konečno še besedo o tej naši slovanski vzajemnosti. Ta se na male izjeme neguje izključljivo v — Pragi. Za Prago in pred Prago je Češka — toda ondi prestava vzajemnost. Vsak omikanejši Čeh umeje vsaj v vseh slovanskih jezicah čitati; samo Slovenci to vzajemnost vsaj deloma negujejo. Poljaki iz umevnih razlogov zánjo ne marajo, in Rusi —

„Bog je visoko, a „batjuška“ daleč. Ruski listi še-le v zadnjem času, ko je Ruska obrnila hrbet Nemčiji, ne zajemajo svojih poročil o avstrijskih Slovanih izključno iz nemških listov. Srbi konečno še doslej nazivljejo Čebe — Švóbe.

Znano je, kako je nedavno neki poljski list, erpaje poročilo svoje o jiglavskih izgredih iz dunajske „N. Fr. Presse“, hudo napadal Čebe, češ, da tlačijo (?) Nemce. Ako tedaj slovanski listi že o Čebih zajemajo svoja poročila iz sovražnih nemških listov, ne čudimo se potem listom v romanskih jezicah.

Razven z ruščino se ne peča doslej nijeden francoski, laški ali celó španski žurnalista še s kakim drugim slovanskim narečjem, in zbog tega vsi v avstrijskih odnošajih prepisujejo iz nemških listov. Ergo, quod erat demonstrandum! — „Založimo si sami svojo korespondenčno pisarno — končuje „Čech“ — koja nam bude donasala več koristij, nego najkrasnejši spomenik na čast kakršnemu koli rodo-ljubu!“ . . .

Deželni zbor kranjski.

Danes je bila prva seja. Ob 10. uri je preč. g. kanonik Klun daroval v stolnici slovesno sveto mašo, katere se je udeležila večina poslancev. Po 11. uri otvoril zborovanje v redutni dvorani gospod deželni glavar Oton Detela, približno tako-le:

Visoka zbornica! Čast mi je otvoriti deželni zbor vojvodine Kranjske, sklican na današnji dan z Najvišjim cesarskim patentom z dné 24. avgusta t. l.

Dovoljujem si uljudno pozdravljati vse zbrane gospode deželne poslance, istotako tudi zastopnika visoke vlade, velepoštovanega gospoda deželnega predsednika.

V zadnjem zasedanju izraženi želji, da bi se deželni zbor sklicaj še tekom tega leta, ustregla je visoka vlada nenadoma hitro; in ker je doba, odkar je bil sklican deželni zbor, do danes jako kratka, prišli so, kakor je splošno znano, vsi deželni odbori nekoliko v zadrego; saj je očitno, da ni bilo mogoče v tej kratki dobi prirediti pravočasno vseh potrebnih predlog za deželni zbor.

To je tudi visoka vlada uvidela, kar kaže dopis ekselence gospoda ministerskega predsednika do c. kr. deželnega predsedništva. V tem dopisu se poudarja, naj bi se bavil deželni zbor zdaj le z deželnim budgetom in najbolj nujnimi zadevami, vse drugo naj pa odloži za drugo dobo zasedanja, katero bo sledila jesenski sesiji državnega zbora. Deželni odbor predložil bo torej v prvi vrsti računске zaključke in proračune raznih zakladov, ker je važno, da bodo deželne priklade pravočasno sklenjene. Kolikor bo čas dopuščal, predložil bo tudi druga bolj nujna poročila. Ker je bilo zaključeno zadnje zasedanje deželnega zbora 9. aprila t. l., je pač jasno, da v tej kratki dobi 5 mesecev deželni odbor ni mogel vsega izvršiti, kar mu je visoki deželni zbor naročil v zadnjem zasedanju.

Vršijo se pač tehniška dela v deželno-kulturnih in cestnih zadevah; nekatere stvari so tudi že do-gnane; a materjala za letno poročilo še ni toliko pripravljene, da bi kazalo zdaj predložiti omenjeno poročilo, katero bo pa predložil v drugi dobi tega zasedanja. Baviti se bo visokemu deželnemu zboru zdaj poglavito s finančnim gospodarstvom dežele, — in to se bo vršilo tembolj intenzivno in temeljito, ker bo mogoče koncentrirati vse moči v ta namen.

Dotične razprave bodo velevažne, ker je dobro finančno gospodarstvo dežele temelj in pogoj narodnega blagostanja in napredka. (Nato nadaljuje nemški:)

Spoštovani gg. poslanci manjšine vis. zbornice, ki so se doslej vedno marljivo in vspešno udeleževali gospodarskih in finančnih posvetovanj, bodo tudi sedaj dobili priliko, v istem smislu sodelovati na blagor domovine. (Konča slovanski.)

Pričnemu torej delo z božjo pomočjo, složni v ljubezni do drage nam domovine, kakor smo vsi brez razlike zjedinjeni v živi ljubezni in neomahljivi

zvestobi do presvetlega, vsem narodom enako do-brotljivega cesarja, kateremu iz globočine srca navdušeno zakličemo:

Slava Njega Veličanstvu cesarju Francu Jožefu! Navdušeni tu kratki kliči poslancev: Slava! Hoch!

Nato gosp. deželni predsednik baron Winkler v svojem nagovoru omenja, da vlada sedaj ne predloži nobenih predlog, in izraža upanje, da bodo vsi poslanci složno delovali v blagor dežele.

Glavar naznani, da je gosp. posl. V. Pfeifer zaradi bolezni za sedaj zadržan, udeležiti se zborovanja. Došle prošnje se izročé finančnemu in upavnemu odseku, rediteljema se izvolita gg. Kersnik in baron Liechtenberg, verifikatorjema gg. Stegnar in baron Rechbach.

V finančni odsek so bili izvoljeni gg.: Klun, Hribar, Murnik, (načelnik), dr. Papež, Šuklje, Višnikar, dr. Vošnjak, Žitnik, baron Schwegel (namestnik), Luckmann, dr. Schaffer.

V upravni odsek gg.: Kavčič, vitez Lan-ger, Murnik, Kersnik (načelnik), baron Liechtenberg (namestnik), Lenarčič, dr. Papež, Pakiž, Povše, baron Rechbach, dr. Tavčar. Prihodnja seja bude v četrtek.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 9. septembra.

(Umrl je), kakor se nam brzojavno poročá iz Trsta, včera popoldne ob polu 3. uri vsled mrtvo-uda prečast. g. Ivan Nep. Legat, kanonik stolnega kapitola tržaškega, opezev častni komornik in vodja škofijskega deškega semenišča v Trstu. — Pokojni se je porodil 23. aprila leta 1842 v Naklem. Šolal se je v Šklednju in Kopru, gimnazijo je dovršil v Ljubljani, bogoslovja se je učil v Gorici in Trstu. V mašnika ga je posvetil njegov strije tržaški škof Jernej Legat, dné 13. avgusta 1865. Deloval je najprej kot katehet in kapelan pri nunah v Trstu. Kasneje je bil tajnik pri škofovski zakonski sodnji in potem pri škofijskem ordinarijatu. Od leta 1868 je predaval srščanski nauk in fiziko na pripravnici za učiteljice; leta 1868 in 1869 cerkveno zgodovino v tržaškem semenišču, od leta 1871 do 1875 katehetiko in pedagogiko. Dalje je bil nekaj let profesor krščanskega nauka na nemški državni gimnaziji v Trstu. Od leta 1883 do svoje smrti je bil tudi vodja deškega semenišča. Bil je pokojnik blag značaj in marljiv duhovnik. O počitnicah je rad prihajal v svoj rojstni kraj. Kot zvest sin svojega naroda veselil se je prvega slovenskega katoliškega shoda, na katerem bi bil imel zastopati tržaško škofijo. Prišel je v istini tudi v Ljubljano, a ni se ga mogel po svoji želji udeleževati, ker že tedaj je čutil bolezni, katera mu je vpihuila tako hitro življenje v najboljših letih. Naj v miru počiva!

(Osebné novice.) G. Jož. Hutterju, pred kratkim upokojenemu davčnemu nadzorniku v Litiji, podelil se je naslov in značaj višjega davčnega nadzornika. — Primarij dermatologičnega oddelka v deželni bolnišnici v Ljubljani g. dr. Jos. Dornig je imenovan voditeljem deželnih zdravilnih zavodov v Solnogradu. — Č. g. Iv. Bohanec, kaplan v Ljutomeru, je dobil faro v Svetinjah.

(Družba sv. Cirila in Metoda na katol. shodu) Opozarjamo svoje p. n. bralce na današnji članek „Družba sv. Cirila in Metoda“, ki objavlja govor g. dr. J. Šušteršiča, katerega tako napačno in tendenci-jozno tolmačijo naši naprednjaki, češ, da je v njem napadena družba sv. Cirila in Metoda, ter da je napaden gosp. Luka Svetec. Vsakdo razvidi iz omenjenega govora, da ni napadena ne družba sv. Cirila in Metoda, ne g. Luka Svetec, pač pa, da se družba sv. Cirila in Metoda omenja zelo pohvalno, o g. L. Svetcu pa pové le to, kar je govoril v seji pripravljalnega odbora za I. slov. katol. shod. — Iz tega pa tudi razvidi vsakdo, kako neosnovani so ostudni osebni napadi na vrlega gospoda Ivana dr. Šušteršiča, ki zaradi tega leté nanj iz narodno-naprednega tabora. Mi vemo, da to gospoda doktorja nič ne moti. Prepričan naj bo, da, kakor so mu burno pritrjevali med njegovim govorom navzoči udeleženci katol. shoda, tako bodo verni Slovenci vsepovsod pritrjevali njegovim besedam, dobro vedoč, da nam pred vsem in povsod treba jasnosti v tem, kje da smo; kam in kaj da hočemo.

(Po prvem slovenskem katoliškem shodu.) Ljubljanske „Novice“ prav značilno za svoje stališče pišejo o katol. shodu: „Te dni je zboroval prvi slovenski katoliški shod v Ljubljani. Posvetna inteli-

genca je iz raznih vzrokov pri tem shodu bila slabo zastopana. Celo slovenski poslanci, kot pravi zastopniki našega slovenskega naroda, se gotovo iz tehtnih vzrokov v večini tega shoda niso vdeležili.“ — Temu nasproti javljamo, da je bilo tudi posvetno slovensko razumništvo jako številno zastopano na prvem slovenskem katoliškem shodu, ter da naj se beseda o posvetnem razumništvu umeva v ožjem pomenu kot „narodno-napredno posvetno razumništvo“. — Tega, to priznamo, ni bilo na shodu in ni moglo biti, ker katoliških shodov se redoma ne vdeležujejo — liberalci. — Isto velja o onih slovenskih poslancih, ki se niso brez posebnih osebnih vzrokov vdeležili shoda. — Liberalizem katoliški ali pa brez-verski, to so oni „tehtni vzroki“, ki so po „Novicah“ branili muogim razumnikom in tudi poslancem vdeležiti se katol. shoda. — Toda i glede slovenskih poslancev in njih postopanja nadejamo se, da nam donese program I. slov. katol. shoda prepotrebne jasnosti.

(Slov. Gospodar“) o I. slov. katoliškem shodu piše nastopno: Danes in še potem v nekaterih številkah poročamo našim bralcem o velevažnem dejanju, kajti I. slovenski katoliški shod v Ljubljani je bil v resnici dejanje, dejanje zgodovinske vrednosti. Komur je bila sreča mila, da je mogel sam biti pri shodu, zna ti iz lastne izkušnje in zanj ni treba, da mu to mi še le zatrdimo, ali veliki večini naših bralcev ni bila taka sreča in za-nje mislimo, da bode dobro, ako jim ga, kolikor mogoče naddrobno, vendar pa kratko popišemo, in upamo, da zakličejo bralci, poročilo prebravši, potem sami radi: „Resnica, I. slov. katol. shod je bilo dejanje, vredno, da se zapiše v zlatih črkah v zgodovino slov. ljudstva!“ — Mi pa tem krepkim besedam dostavimo: Vsikdar, ko se bo govorilo o I. slovenskem katoliškem shodu, omenjali se bodo posebno pohvalno vrli štajerski Slovenci, ki so vkljub dolgi poti in mnogim stroškom pri-niteli v tolikem številu na katoliški shod v Ljubljano, jasno spričevati slovenskemu svetu, kako globoko je tudi med štajerskimi Slovenci vkoreninjena katoliška zavest. Vzlasti trajno in hvaležno se bomo spominjali mil. knezoškofa lavantinskega, dr. M. Napotnika, ki je osebno udeležil se shoda, ter si s svojim prekrasnim govorom zaslužil in v trenutku pridobil iskreno hvaležnost in udanost vseh udeležencev katol. shoda.

(Pričetek šolskega leta na c. kr. obrtnih strokovnih šolah v Ljubljani.) Vpisovanje v strokovno šolo za lesno industrijo, v javno risarsko šolo in v šolo za umetno vezenje in šivanje čipk se prične v četrtek, dné 15. t. m. in se vrši tudi v petek in saboto, to je 16. in 17. t. m., vsaki dan od 9—12. ure zjutraj. Novo vstopivši učenci in učenke se imajo predstaviti v spremstvu starišev ali njih namestnikov ter dokazati, da so dovršili 14. leto in ljudsko šolo. Šolnine in sprejemnine ni nobene. V javno risarsko šolo se vpisuje tudi med letom vsako nedeljo dopoldne. Več povedó poulični plakati in tudi ravnateljstvo (Virantova hiša, I. nadstropje), ki daje drage volje vsa potrebna pojasnila.

(V Úrnomlju) se je pred nekoliko dnevi pokazal neznan, sumljiv pes, ki je dva človeka, več mačk in psov popadel. Psa so ubili in preiskali; pokazalo se je, da je bil pes stekel. Zato podaljšali so pasji kontumac do 30. novembra.

(Vremenske nesreče.) Prošli ponedeljek je tresčilo v Rovtah pri Fužinah v pohištvo Jakob Billerja. — V nedeljo je v trebanjskem sodnijskem okraju huda toča napravila veliko škodo po vinogradih in pri ajdi. — Tisti dan večer je bila skoraj po celem slovenskem Štajeru tudi nevihta in toča; okoli Maribora je vršala celo trikrat; škodo je veliko pri Kamnici, na Pekrah pri sv. Petru in na vzhodnem delu Pohorja. Tudi po gričih okoli Slatine je napravila precej škodo.

(Vojaške vaje) v postojnski okolici so se v terek završile. Rezervisti so se takoj odpustili. Vo-jaki so v obče popolnoma zdravi.

(Toča v Šentjanžu na Dolenjskem.) Piše se nam: Poročati Vam imam žalostno vest. Pretečeno nedeljo zvečer in po noči nam je grozna toča veliko škodo napravila po polju in po vinogradih. Strašna nevihta z bliskom, gromom in viharjem se je pridrvila od jugo-vzhoda iz šentrupertske fare čez Cirknik. Naša fara je posebno hudo zadeta na Ovse-nem, Požarčem, v Lečevju, Senicah, na Krajuju, v Brezniku, Dolgemvrtu, Gaberski gori, Primstalu, Gaberah, Murnicah, Ravinsh, v Brežuni, Lapušniku,

na Leskovcu. Potem je šlo to zlo čez Leskovec in Brunek v radeško faro. Nekaterim siromakom, ki imajo samo vinograde, je vse vzela nemila toča. Ljudje so se jokali, vsi so pobiti, ne vedoč, kako bi si pomagali. V imenu najubožnejših prosimo dobra, usmiljena srca milodarov. Vsak dar se bode hvaležnim sreem vsprejel. Darove vsprejema čast. gosp. M. Jereb, župnik v Šentjanžu na Dolenjskem.

(Požar.) Iz Godoviča se nam piše 7. t. m.: V nedeljo dné 4. t. m. smo imeli zopet požar. Udarila je namreč okoli 1/2. ure popoldne strela v na samem stoječo Revenčovo kočo hiša št. 35 in ubila do smrti ondi bivajočega 72 let starega gostača Janeza Leskovca, po domače Tomažina, nekdanj imovitega posestnika zemljišč v Godoviču št. 32.

(Nesreče.) Dne 29. avgusta je padel Karol Gorečan, klepar in posestnik v Vojniku, s stolpa tamošnje podružnice in se je ubil. Vrv, s katero se je privezal, je bila preperela in se mu je utrgala. — Dne 22. avgusta je utonil v Savi pri Lokah Tomaž Korstnik. — Dne 23. avgusta je zgorela pri brodu čez Dravo nižje Ptuja brodnikova koča.

(Vabilo) k Veselici katero priredi Slovensko bralno društvo v Škofji Loki v svojih prostorih na spodnjem trgu v nedeljo, dné 11. septembra letos. V spored: 1. Hajdrih: „Mladini“, poje moški zbor. 2. Dr. Ipavec: „Planinska roža“, poje moški zbor. 3. Vilhar: „Srcu“, samospjev, poje gospod Radivoj. 4. Volarič: „Slovanska pesem“, poje mešani zbor. 5. Knez-dimnikar, dimnikar-knez. Burka v jednom dejanju. (Prevel iz laščine M. Demšar) 6. Parma: „Venec slovanskih pesem“, piščal. solo s spremljevanjem harmonija. 7. Mašek: „Strunam“, poje moški zbor. 8. Dr. Ipavec: „Pomladi“, poje gospodična Doleneč. 9. Nedved: „Naša zvezda“, poje moški zbor. 10. Čaranje po načinu Boscovem. 11. Prosta zabava. Začetek ob 1/2.8. uri zvečer. — Vstopnina: Za ude 20 kr., za neude 30 kr. Čisti dohodek je namenjen za poravnavo troškov za novi harmonij. Preplačila se hvaležno prejema. K ob lni udeležbi vabi najljudneje

ODBOR

(Javna tombola.) Gasilno društvo v Zagorji na Pivki priredi dné 11. t. m., t. j. v nedeljo ob 4. pop. na korist svoje blagajne veliko javno tombolo z mnogovrstnimi in zanimivimi dobitki. Tako je za tombolo namenjena lepa telica, za terno krašk koštrun, zabojček refoška i. t. d. (Vis. c. kr. fin. minist. dovolilo je z odlokom št. 32757 imenovano tombolo, h kateri bi bilo želeti mnogobrojnega obiska v interesu prospevanja mladega a čilega društva). Razven tega bo skrbela dobra godba za dovoljno zabavo. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

(Novi zagrebski župan.) Kakor je bilo pričakovati, voljen je županom v Zagrebu dosedanji vladni komisar Mošinski, ki je pri volitvi dobil 22 glasov. Opozicija je oddala obrazne listke.

Telegrami.

Dunaj, 9. septembra. Deželni zbori so se otvorili s slavaklci na cesarja. V češkem deželnem zboru so interpelovali Staročehi vlado zaradi dogodkov v Liberci in kaj misli storiti v varstvo narodnostij. V imenu Mladočehov je predlagal dr. Herold, da naj deželni zbor z resolucijo zahteva, da vlada prekliche ukaz justičnega ministerstva zastran osnove okrajnega sodišča v Teplicah. V več deželnih zborih so deželnozborski predsedniki se

spomnili očetovski skrbi cesarja in energičnih naredb vlade proti koleri.

Dunaj, 9. septembra. Taaffe se je večeraj povrnil iz Nalžova.

Berolin, 9. septembra. Virhov naznanil je v mestnem zboru, da se je ravnatelju moabitske bolnišnice posrečilo, s tem barake očistiti bacil, da je izvrške za kolero bolnih jedno uro kahal.

Rožnava

5. septembra. Anton Sešek, delavčev sin, 8 let, Streliške ulice 11, griža.

6. septembra. Olga Udir, železniškega nadzorovatelja hči, 7 mesecev, Marije Terezije cesta 14, božjast.

Tuji.

5. septembra.

Pri **Maliču**: Baron Rechbach, e. in kr. dvorni svetovalec, iz Gorice. — Baroninja Gagern, zasebnica, iz Turjaka. — Hauschka, graščak; Matter, potovalec; Fink, Prager, Wagner, potovalci, z Dunaja. — Bolafio, trgovec, z rodbino; dr. Bonna s soprogo; Michahelles, ces. nemški generalni konzul, iz Trsta. — Reineger, logarski uradnik, iz Knina. — Cesana, potovalec, iz Benetk. — Förster, kr. saški častnik, iz Draždan. — dr. Diaconovich, pisatelj, s soprogo, iz Sibirja. — Weber, računovodja, iz Sanožec. — Welik iz Budejevic. — Franke, gledališki ravnatelj, iz Gleichenberga. — Steckmüller, zasebnik, iz Solnograda.

Pri **Stožici**: dr. Geiringer, odvetnik; dr. Masner, mušalni kustos; Gombrich in Jauker, trgovca; Junosza, potovalec; dr. Grossman; dr. Julij Geiringer, odvetniški kandidat, z Dunaja. — Schulz, trgovec, iz Grada. — Grignaschi, profesor; Goldschmidt, Soletti, Redling in Žbona, zasebniki, iz Trsta. — Teweles in Theiner, trgovca, iz Prage. — Böhm, trgovec, iz Kernova. — Friedrich, zasebnik, iz Draždan. — Lavrenčič, zasebnica, iz Šmartnega. — Rabas, inženir, iz Višnje Gore. — Ihle, trgovec, iz Elberfeld-a. — Steinbrecher, majorjeva soproga, s hčerjo, iz Beljaka. — Paul pl. Hanyi iz Budimpešte.

6. septembra.

Pri **Južnem kolodvoru**: Mendlik, dijak, iz Grada.

Pri **avstrijskem caru**: Kowač, železniški uradnik, z Divače. — Verbajš iz Dola. — Hirschenfelder, trgovec, iz Št. Vida. — Kališta z Reke.

Pri **bavarskem dvoru**: Praun, železniški uradnik, s soprogo, z Dunaja. — Pretner, trgovec, iz Bleda.

Vremensko sporočilo.

Dan	Car	Stanje	Veter	Vreme	Mokrina na 24 ur
7. u. zjut.	735.3	12.0	brezv.	oblačno	2.60
7. u. pop.	736.0	13.2	sl. svzh.	dež	dež
9. u. zveč.	735.7	12.8	"	oblačno	"
7. u. zjut.	735.1	1.22	brezv.	megla	9.500
8. u. pop.	733.5	1.93	sl. zap.	del. jasno	dež
9. u. zveč.	733.0	1.42	"	oblačno	"

rednja temperatura obeh dni 18.6° in 18.3°, oziroma za 2° in 1.15° nad normalom.

Tržne cene v Ljubljani

dne 7. septembra.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšeniča. hktl.	6.20	Špoh povožen, kgr.	64
Rež.	5.04	Surovo maslo.	80
Ječmen.	4.23	Jajce, jedno	2
Oves.	2.52	Mleko, liter	10
Ajda.	6.04	Goveje meso, kgr.	64
Proso.	5.04	Telečje	58
Koruza.	4.40	Svinjsko	64
Krompir.	3.05	Koštrunovo	35
Leča.	10	Pikance	35
Grah.	10	Golob	16
Fižol.	8	Seno, 100 kgr.	1.69
Maslo.	kgr.	Slama.	1.60
Mast.	— 68	Drva trda, 4 kub. mtr.	7.50
Špoh svež.	— 58	" mehka.	5

Dunajska borza.

Dne 9. septembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	96 gld. 70 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	96 " 40 "
Zlata renta 4%, davka prosta	115 " 45 "
Papirna renta 5%, davka prosta	100 " 40 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	994 " — "
Kreditne akcije, 160 gld.	314 " 75 "
London, 10 funtov strl.	119 " 75 "
Napoleonor (20 fr.)	9 " 50 1/2 "
Cesarski cekini	5 " 69 "
Nemških mark 100	58 " 70 "

Dne 7. septembra.

Ogerska zlata renta 4%	112 gld. 20 kr.
Ogerska papirna renta 5%	100 " 50 "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	140 " 20 "
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	151 " 25 "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	185 " 50 "
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	96 " 15 "
Zastavna pisma " " " " 4 1/2%	100 " 25 "
Kreditne srečke, 100 gld.	189 " — "
St. Genois srečke, 40 gld.	62 " 50 "

Tinktura zoper kurja očesa

Najvarnejše in najboljšo sredstvo, da se odpravijo kurja očesa, zagnanci in žulji. Na kurje oko ali na zagnanec se skozi 5-6 dni ta tinktura zjutraj s čopičem, ki je v steklenici, dobro namaže, ko to preteče, se vzame mlačna kopel, potem se kurje oko lahko z nohti izvzame. — Steklenica stane 25 kr., 10 steklenic 2 gld. 264 8

Piccolijeva lekarna „Pri angelju“
v Ljubljani, Dunajska cesta.
Vnanja naročila se proti povzetju svote toč no zvršujejo.

V najem se oddá v januariju 1893 vže nad 50 let obstoječa

prodajalnica

na Raki nasproti farne cerkve. Tudi se dobi lahko stanovanje v hiši, kjer je prodajalnica. — Natančneje se izve pri lastnici vdovi **Mariji Vehovec na Raki.** 408 3-1

Na privatni pripravnici za ženske

pri č. šolskih sestrah v Mariboru

403 bode v šolskem letu 1892/93 3-3

prvi, drugi in četrti tečaj in tečaj za ročna dela.

Pozor!

Od dné 14. septembra t. l. nadalje in potem vsako sredo, soboto in sploh ob smajnih dneh **kupuje** podpisane

vse domače pridelke

kakor: jajca, maslo, fižol, pšenico, oves, ajdo, orehe, ježice, kostanj, jabolka, hruške, češminje, črhlakovnja, male norice, sladke koreninice, jeternik, vse poljske, rože, suhe gobe, kimmelj i. t. d.

J. Tribuč

411 3-1

Glince-Vič pri Ljubljani

Velika 50 krajcarska loterija. Žrebanje že 15. oktobra.

Glavni dobitek

75.000 gld.

Srečke à 50 kr. priporoča: J. C. Majer v Ljubljani. (177 6)

Kovertes firmo

priporoča

Katoliška Tiskarna

po nizkeji ceni.

MERCUR menjarnična delniška družba na Dunaju, I., Wollzeile šte. 10.

Najkulantnejše se kupuje in prodaja v kursnem listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute in devize.

Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za nalaganje kapitalov priporočamo:

4% bolzansko-meranske prioritete.

4 1/2% gališkega zemljiškega kreditnega društva zastavna pisma.

4% duhovsko-podmokelske (Dux-Bodenbacher) srebrne prioritete.

Žrebanje dné 15. septembra!

50.000 goldinarjev

dobi se z jedno

ogersko hipotečno promeso

à 1 1/2 gld. in 50 kr. kolek.